

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Tertia. De Ecclesia, Libris Canonicis, & Traditionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

ad eorum Sectam profitendam : nam tunc , qui talibus vestibus ad professionem falsæ Religionis deputatis uteretur , hoc ipso talem Sectam vel Religionem exterius profiteretur , quod est contra præceptum negativum Fidei de non profitenda falsa Religione , neque neganda exterius vera Fide , ut dictum num. 40.

DISTINCTIO III.

De Ecclesia , Libris Canonicis , & Traditionibus.

QUÆSTIO I.

De vera Christi Ecclesia.

1. **N**omine Ecclesiæ, quantum ad propositum, communiter à Doctoribus Catholicis intelligitur certus hominum cœtus, ad veram Dei cognitionem & cultum, veramque Religionis societatem divinitus evocatus. Et Ecclesia sub hac ratione generaliter sumpta, dividitur in *Ecclesiam Triphantem*, quæ Beatos in cælis complectitur: *Purgantem*, quæ continet Animas Purgatorii: & *Militantem*, quæ Fideles in præsentia vita etiamnum cum hostibus humani generis militantes comprehendit. Nihilominus adhuc triplex hæc Ecclesia propter unitatem Capitis sui, quod est Christus Dominus, censetur unica tantum Ecclesia, tres ejusmodi diversas partes in se continens; juxta quod dicitur in Symbolo: *Credo in unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam.*

Ecclesia, quid?

Dividitur in Triphantem, Purgantem, & Militantem.]

2. Cæterum in præsentia potissimum sermo est de Ecclesia Militante. Et hæc rursus dupliciter sumitur; primò latè, seu universaliter pro cœtu omnium Fidelium ab initio mundi usque ad finem ejus existentium; quomodo loquitur S. Gregorius Papa Homil. 19. in Evang. *Universalis Ecclesia, ab Abel justo usque ad ultimum Electum, qui in fine mundi nasciturus est.* Deinde, & quidem frequentius, Ecclesia sumitur pro cœtu, seu congregatione omnium Christi Fidem atque doctrinam profitentium, quæ sub uno & summo post Christum Capite & Pastore in terris gubernatur: Et hoc modo sumimus Ecclesiam in proposito: nam Ecclesia Dei, prout erat sub veteri Testamento, seu tempore Legis

Ecclesia Militans sumitur dupliciter.

Synagoga, quæ?

Bb

Mosai-

Mosaicæ, proprio nomine *Synagoga* appellatur; juxta quod ait Breviarium Romanum, *die 8. Maij*, de S. Michaële Archangelo: *Eum ut olim Synagoga Judæorum, sic nunc custodem & patronum Dei veneratur Ecclesia.*

Vera Christi
Ecclesia in
terris est vi-
sibilis.

3. CONCL. I. De fide est, veram Christi Ecclesiam in terris esse visibilem: cujus quidem Caput primarium, sed pro nunc invisibile, est Christus Dominus; post ejus verò discessum Caput visibile totius Ecclesiæ Militantis est Romanus Pontifex, Christi in terris Vicarius. Ita omnes Catholicis; quamvis hæretici hoc visibile Caput Ecclesiæ communiter negent, ac multifariè impugnent, perpetuòque odio prosequantur, cum videant, ab eodem suas hæreses palàm confundi, condemnari, & profligari. Prior pars hujus Conclusionis, videlicet veram Christi Ecclesiam in terris esse visibilem, probatur ex S. Scriptura contra Hæreticos. Et in primis illo Salvatoris Matth. 18. *Quòd si non audierit eos, dic Ecclesia; si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Similiter S. Paulus ait, Actòr. cap. 20. *Attendite vobis, & universo regi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI.* Et 1. Timoth. 3. inquit idem Apostolus: *Hac tibi scribo, ut scias, quomodo oporteat te in Domo Dei conversari, quæ est Ecclesia DEI vivi.* Atqui nemo potest dicere Ecclesiæ, neque scire, num alter eam audierit; neque etiam potest quis regere Ecclesiam DEI, nisi ea sit visibilis, & sciat, quæ sit illa Ecclesia; ergo.

Solvitur ob-
jectio hære-
ticorum.

4. Nec obstat, quod objiciunt hæretici: Quidquid fide credimus, non est visibile: sed Ecclesiam fide credimus, juxta illud Symboli Apostolici, *Credo in sanctam Ecclesiam Catholicam;* ergo ea non est visibilis. Resp. enim, in primis retorquendo argumentum: nam Christus Joan. 20. dixit: *Quia vidisti me Thoma, credidisti;* ergo in sano sensu, quod videmus, credere possumus, dum videlicet aliud videmus, & aliud credimus, prout fit in proposito. Resp. itaque secundò, majorem esse veram duntaxat in hoc sensu, quòd sub ea ratione, qua aliquid videtur, id sub fidem non cadat; quamvis benè possit credi sub alia ratione, sub qua non videtur, ut probat exemplum S. Thomæ Apostoli. Sic in proposito Ecclesia est visibilis, in quantum videntur homines eam constituentes, & auditur professio Fidei, ac cernuntur sacræ Cæremoniæ: quòd autem isthæc constituent veram Christi Ecclesiam, hoc non videtur, sed creditur, Deo id multipliciter attestante.

5. Altera

5. Altera pars Conclusionis, quod hujus verae Ecclesiae Caput primarium sit Christus, nemo Christianorum est, qui neget; id siquidem expressissime docet Apostolus ad Ephes. cap. 5. dicens: *Christus est caput Ecclesiae. Et rursum Ephes. cap. 1. Et ipsum (Christum) dedit caput supra omnem Ecclesiam, quae est corpus ipsius; videlicet Corpus mysticum, cuius ipse est Caput mysticum, & quidem ob suam supremam excellentiam, atque Divinitatem, primarium & principale. Ultima tandem pars, quae est contra haereticos, probatur ex eo: quia quamvis Christus in caelis existens maneat adhuc Caput Ecclesiae invisibile, quatenus eandem adhuc gubernat, & regit, fovetque per internum influxum gratiarum supernaturalium: non tamen manet Caput visibile Ecclesiae Militantis, utpote quam non amplius per semetipsum gubernat modo visibili (prout olim fecerat in vita sua) cum nec amplius eidem Ecclesiae Militanti sit visibiliter praesens. Unde ne Ecclesia sua visibilis careret Capite visibili, sanctum Petrum, atque eius legitimos Successores, Summos videlicet Pontifices, constituit Caput Ecclesiae visibile, suumque in terris Vicarium, dicens eidem Petro post resurrectionem suam trinam vice, Joan. 20. *Pasce agnos meos, Pasce oves meas.* Id ipsum patet ex aliis Sacrae Scripturae locis, prout amplius ostendunt Controversitae.*

Vera Ecclesia Caput invisibile est Christus,

visibile Summus Pontifex

6. Nec dicas, hinc sequi, quod Ecclesia sit biceps, & consequenter monitrosa. Negatur enim sequela. Quia Christus est Caput Ecclesiae primarium, atque invisibile; S. Petrus vero, eiusque legitimi Successores, sunt Caput Ecclesiae duntaxat secundarium & vicarium, visibile tamen, quod est primario subordinatum. Unde non sequitur, quod Ecclesia sit biceps; sicuti neque Regnum quodcumque temporale censetur biceps, quod in absentia sui Regis gubernatur per Proregem, utpote qui plenè subordinatur Regi, ipsiusque vices duntaxat gerit, ac eius nomine cuncta gubernat.

Nec tamen Ecclesia est biceps.

7. CONCL. II. Vera ac visibilis Ecclesia ex speciali promissione Christi, & assistentia Spiritus sancti, non potest errare in Articulis Fidei, neque omnino deficere. Ita omnes Catholici: quamvis haec Conclusio intelligenda sit non de aliqua parte Ecclesiae (nam certum est, aliquam partem Ecclesiae, id est, nonnullos Christianos, imò & aliquas partes Orbis Christiani errare posse, & re ipsa quandoque errasse) sed de tota & universali Ecclesia. Conclusio sic explicata probatur ex illo Salvatoris, Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non*

Vera Ecclesia Christi non potest errare in articulis Fidei, neque deficere.

prævalerent adversus eam. Item Matth. 28. promisit Christus Ecclesie perpetuam suam assistentiam, dicens: *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.* Et Joan. cap. 16. *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.* Et 1. Timoth. 3. vocatur Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis. Atqui si Ecclesia universalis in Fide aliquando erraret, aut omnino deficeret, jam prævalerent adversus eam portæ inferi, neque ipsa esset columna & firmamentum veritatis, neque alia dictæ Christi promissiones verificarentur; ergo.

Extra eam
nemo salva-
tur.

8. CONCL. III. Extra veram Christi Ecclesiam nemo potest salvari. Ita certum, estque decisum in Concilio Generali, seu Lateranensi sub Innocentio III. atque refertur *cap. Firmiter, de Summa Trinitate*, ubi dicitur: *Una verò est Fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur.* Idque SS. Patres passim declarant exemplo Arce Noë, extra quam regnante diluvio nullus hominum mortem evaserat; ac præsertim S. Hieronymus in Epistola ad Damasum Papam (& habetur *c. Quoniam venusto, 24. q. 1.*) ubi Cathedram S. Petri, seu Ecclesiam Catholicam Arce Noë comparans, subjungit: *Si quis in Arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio.*

quid di-
cendum de
Catechu-
menis?

9. Nec obstat, quòd juxta D. Ambrosium, aliosque Sanctos Patres & Theologos, Catechumeni possint salvari, & multi salventur, qui tamen per Baptismum necdum sunt ingressi Ecclesiam Dei. Resp. enim cum Sannig *Distinct. 3. de Fide, quest. 1. num. 6.* & aliis, allatam Conclusionem esse intelligendam sic, quòd nemo possit salvari extra Ecclesiam, id est, qui nec re, nec voto est in Ecclesia: Catechumeni autem, licet per januam Baptismi actu recepti necdum sint ingressi Ecclesiam, nihilominus voto jam sunt in Ecclesia. Et hoc sufficit ad salutem, non minus, ac Baptismus in voto susceptus; mediante quo, si desit occasio recipiendi Sacramentum Baptismi, posse hominem salvari, patet ex Concilio Trident. *Sess. 6. cap. 4.* ac pluribus locis Juris Canonici, & præsertim ex *cap. Veniens, de Presbyt. non baptizato*, ibi: *Cum quis non solum per Sacramentum fidei, sed per fidem etiam Sacramenti efficiatur procul dubio membrum Christi.*

QUÆ.

QUÆSTIO II.

Quanam sint notæ veræ Ecclesiæ Christi?

10. Sciendum, quod ab initio nascentis Ecclesiæ jam diversæ Ratio præ-
 fuerint exortæ sectæ & hæreses, quarum quælibet præ- sentis Quæ-
 tendebat, apud se veram consistere Ecclesiam, hocque stionis.
 signis, seu notis ac symbolis quibusdam ostendere conabantur.
 Ut igitur vera Ecclesia deprehendi, & à falsis sectis dignosci vale-
 at, consultò recurrendum est ad veras Ecclesiæ notas.

11. Hæretici nostri temporis satis communiter duas assi- Notæ Eccle-
 gnant Ecclesiæ notas, videlicet veram & inconcussam prædica- siæ à moder-
 tionem Evangelij, & sincerum usum Sacramentorum. Verum nis hæreti-
 hæc sententia communiter rejicitur à Catholicis: siquidem no- cis assigna-
 tæ veræ Ecclesiæ debent ipsâ esse notiores (generatim enim no- tæ, rejici-
 tæ debent esse notiores eâ re, cujus sunt notæ; quia aliàs non es- untur.
 sent notæ, sed ignoræ) simulque aliis sectis seu Ecclesiis falsis non
 communes, ut patet; alioquin enim non sufficienter discernen-
 rent veram Ecclesiam à falsa. Atqui ita accidit prædictis dua-
 bus notis: nam quælibet hæreticorum secta, tum Ariana, Sa-
 belliana, tum Lutherana, Calviniana, Zwingliana, & Anabap-
 tistica &c. hætenus semper iactitavit, & adhuc iactitat, apud se esse
 veram prædicationem Evangelij, usumque sincerum Sacramen-
 torum (quod ipsum cum primis, atque veraciter de se affirmat
 S. Mater Ecclesia Catholica) hinc prædicta duo non possunt esse
 signa, symbola, notæque veræ Ecclesiæ Christi, ac proinde aliæ
 erunt investigandæ. Unde sit

12. CONCL. I. Veræ notæ Ecclesiæ Christi principaliter sunt veræ notæ
 quatuor, videlicet quod ea sit UNA, SANCTA, CATHOLICA, ET Ecclesiæ
 APOSTOLICA. Ita omnes Catholici. Siquidem hæc quatuor notæ par- Christi sunt
 tim habentur in Symbolo Apostolorum, ubi dicitur, *Credo in San-* quatuor,
ctam Ecclesiam Catholicam: partim in Symbolo Nyceno & Con- nampe
 stantinopolitano, in quo aliæ duæ clarius sunt expressæ, vel addi-
 tæ; videlicet, quod sit *Una* (quæ particula tamen in Symbolo
 Apostolico sufficienter jam continetur, dicendo in singulari,
Sanctam Ecclesiam) & *Apostolica*, dicendo: CREDIMUS UNAM, SAN-
 CTAM, CATHOLICAM, ET APOSTOLICAM ECCLESIAM. Et hoc
 quidem Symbolum, utpote in Concilio Generali Constantino-
 politano Anno Domini 381. receptum, approbatur, & in SS.
 Missæ Sacrificio fermè quotidie recitatur à tota Ecclesia univer-
 sali,

fali, imò neque ab hæreticis nostri temporis negatur: unde restant solum prædictæ quatuor notæ explicandæ.

Quod sit
Una,

13. Prima igitur Ecclesiæ nota est, quòd sit UNA. *Non enim est dissensionis Deus, sed pacis, I. Corinth. 14.* Cæterùm hæc Ecclesiæ unitas consistit imprimis in unitate Capitis, quatenus omnes in Ecclesia existentes idem agnoscunt Caput, tum invisibile, sive Christum Dei Filium; tum visibile, sive Summum Pontificem, Christi in terris Vicarium. Deinde in unitate & concordia doctrinæ, juxta illud Hebræ. 13. *Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci.* Et rursùm in unitate cultûs Divini, & ritûs Sacramentorum, quatenus idem apud omnes Sacrificium offeratur, æqualitas in cultu Divino observetur, atque eadem Sacramenta & cum iisdem cæremoniis dispensentur. Et hanc trinam principalem unitatem, in vera Ecclesia Christi observandam, insinuat D. Apostolus, ex instinctu Spiritûs Sancti, scribens ad Ephes. c. 4. *Unus Dominus, una fides, unum baptisma.*

Sancta,

14. Secunda veræ Ecclesiæ nota est, quòd sit SANCTA: juxta quod loquitur Apostolus, *Ephes. 5.* vocans *Ecclesiam gloriosam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit Sancta & immaculata.* Dicitur autem Ecclesia, quantum ad propositum, præcipuè ex eo Sancta: quia professio eius & doctrina est sancta, nihilque continens contra rectam rationem bonosque mores, juxta illud Psalmi: 8. *Lex Domini, immaculata, convertens animas, testimonium Domini fidele &c. Iustitia Domini recta.* Insuper Ecclesia dicitur Sancta, quia à Viris Sanctissimis propagata semper fuit, & in ea plurimi eximie Sanctitatis Viri per cuncta semper sæcula floruerunt, & florent.

Catholica,

15. Tertia Ecclesiæ nota est, quòd sit CATHOLICA, id est, universalis. Et quidem vera Ecclesia dicitur universalis seu Catholica, imprimis quoad locum, quatenus toto Orbe terrarum diffusa est, juxta illud Marci. 16. *Euntes in mundum universum, predicate Evangelium omni creatura.* Et Actorum cap. 1. *Eritis mihi testes in Jerusalem & in omni Judea & Samaria, & usque ad ultimum terræ.* Deinde vera Christi Ecclesia dicitur universalis, etiam ratione temporis, quia semper durabit & nunquam deficiet, juxta illud Matth. 16. *Et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prevalent adversus eam.* Et Matth. ult. *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi; & consequenter etiam semper manebunt Rectores Ecclesiæ, siquæ & ipsa Ecclesia perseverabit usque ad consummationem sæculi, finemque Mundi.*

16. Quar.

16. Quarta tandem veræ Ecclesiæ nota est, quòd sit APO-^{Et Apostoli-}
STOLICA. Porro vera Ecclesia Christi dicitur *Apostolica*, tum quia ^{ca.}
in Apostolis initium habuit, ab eisque per universum Orbem pro-
pagata est. Tum præsertim, quantum ad propositum, quia in ea
datur continua successio Episcoporum ab Apostolis deducta us-
que ad moderna tempora; qualem continuam, & non interrup-
tam successione Episcoporum ab Apostolis usque ad nos, nulla
alia Congregatio habet præter Romanam Catholicam Ecclesiam.
Hinc S. Augustinus, *contra Epist. Manichæi, c. 4* inquit: *In Catholica
Ecclesia tenet me ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas post
Resurrectionem Dominus commendavit, usque ad præsentem Episcopatum suc-
cessio Sacerdotum.* Quenam autem sit hæc successio Sacerdotum, idè
S. Augustinus *Epist. 165. ad Generosum*, declarat dicens: *Petro enim
successit Linus, Lino Clemens (numerat omnes Romanos Pontifices
usque ad sua tempora) Siricio Anastasius: in hoc ordine successionis nul-
lus Donatista (Lutheranus) Episcopus invenitur.* Idem passim obser-
vant alij sancti Patres, hac continuatâ successione Episcoporum,
tanquam efficacissimo argumento, ad ostendendam contra hæ-
reticos veram Ecclesiam utentes.

17. CONCL. II. Hæ quatuor veræ Ecclesiæ Christi notæ <sup>Hæ quatuor
notæ con-
veniunt soli
Romanæ
Ecclesiæ.</sup>
conveniunt S. Romanæ Ecclesiæ, & nulli alij Sectæ. Hæc Con-
clusio est rursus omnium Catholicorum; & quia plurimum ab
ipsa dependet, oportet eam breviter per singulas partes probare.

18. Primò igitur S. Mater Ecclesia Romana (quam hæreti-
ci ex contemptu, & odio in Summum Pontificem, appellant <sup>Ea est Una,
& nulla alia
Sectæ.</sup>
Papisticam) est *Una*: tum quia præter Christum, Caput invisibile
veræ Ecclesiæ, agnoscit unum Caput visibile in terris, Papam vi-
delicet legitimum Petri Successorem, Christi que in terris Vicariū:
quod nulla alia Secta facit. Habet & unitatem atque concor-
diam veræ doctrinæ, cultûs Divini, usûs Sacramentorum, ejus-
demque incruenti Sacrificij Missæ, per totum quaquaversum
Orbem terrarum. Hoc autem nulli Sectæ hæreticorum com-
petit, cum neque habeant unitatem capituli visibilis in terris ne-
que conveniant in unitate doctrinæ, usûque & numero Sacra-
mentorum, ut palàm est cuilibet terras hæreticorum vel parùm
peragranti. Certè plerique eorum, qui ab hæreticis ad Catho-
licos, atque in gremium S. Matris Ecclesiæ redeunt, pro motivo
sue conversionis allegare solent discordiam suorum, concor-
diamque Catholicorum in doctrina Fidei, cultûque Divino. Huc
quadrat illud S. Hieronymi *Epist. 58. ad Damasum*, ubi ait: *Hinc*
in

in tres partes scissa Ecclesia ad se rapere me festinat, &c. Ego interim clamo: Si quis Cathedra Petri jungitur, meus est. Meletius, Vitalis, atque Paulinus (Lutherus, Calvinus, Zwinglius &c.) tibi harere se dicunt, possem credere, si hoc unus assereret: NUNC AUT DUO MENTIUNTUR, AUT OMNES.

Haec est Sancta,

19. Secundò Ecclesia Romana est *Sancta*, tum propter Sanctitatem doctrinæ, quam perpetuò tradit, docens præcepta Dei esse observanda, &c. ubi econtrà Lutherani, aliique Sectatores asserunt, ea esse observatu impossibilia, & plura hujusmodi. Tum propter Viros Sanctissimos, à quibus propagata, agnita, defensa & propugnata semper fuit, puta SS. Apostolos, Sanctos Ecclesiæ Doctores Augustinum, Hieronymum, Ambrosium, Gregorium, Bernardum, Thomam Aquinatem, Bonaventuram, aliósque. Tum propter hos eosdem, aliósque plurimos Viros Sanctitate vitæ conspicuos, qui à tempore Apostolorum usque nunc in Ecclesia Romana semper floruerunt, & adhuc florent, de quibus extant integri librorum Tomi: adeò, ut solus Ordo Seraphicus à tempore Lutheri numeret circiter quadraginta solemniter Canonizatos & Beatificatos, & quasi innumeros alios vitæ sanctitate, miraculisque conspicuos; ut taceamus cæteras Religiones, totamque Ecclesiam Catholicam. Ubi econtrà Lutherani, aliique hujus temporis Sectarij, neque unum è suis Sanctum, sive vitæ Sanctitate & miraculorum gloriâ conspicuum, assignare valent.

Haec est Catholica, non verò illa Secta hæreticorum,

20. Tertiò S. Romanam Ecclesiam esse *Catholicam*, id est, toto Orbe terrarum nobis cognito diffusam, clarum est: cum non solum in Europa, imò & in Asia, & Africa, in medio gentis perversæ Mahumeticæ, atque in ipsa America longè lateque diffundatur. Econtrà Sectarij, sive Lutherani, sive Calvinistæ, aut Anabaptistæ &c. non nisi in parva Germaniæ parte conclusi tenentur; aut si aliqui eorum propter negotiationes, & lucra mundana, in Indiis Orientalibus, vel Occidentalibus defacto existant, in comparatione ad Catholicos modicum sanè locum occupant. Accedit, ipsos hæreticos extremè inter se distare, & quamlibet eorum Classè damnare alteram, veluti in fide aberrantem, ut proinde factâ supputatione singulæ eorum Sectæ non nisi minimum locum obtineant. Unde hoc intelligentes ipsimet hæretici, nomen Catholicorum appropriatè attribuunt Romano-Catholicis. Quod ipsum jam suo tempore factum, rectè notavit D. Augustinus *lib. de vera Religione, cap. 7.* dicens: *Tenen-*
da

da est nobis Christiana Religio, & ejus Ecclesiæ communicatio, quæ Catholica est, & Catholica nominatur, non solum à suis, verùm etiam ab omnibus inimicis: velint enim nolint ve ipsi quoque hæretici, & schismatum alumni, quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, Catholicam nihil aliud quàm Catholicam vocant; non enim possunt intelligi, nisi hoc eam nomine discernant, quæ ab universo Orbe nuncupatur. Hactenus, & ad propositum efficacissimè, D. Augustinus.

Notabile di-
ctum quoad
hoc D. Au-
gustini.

21. Quartò, Sanctam Romanam Ecclesiam esse Apostolicam, sive in ea dari continuam successionem Episcoporum ab Apostolis usque ad nos, patet vel maximè in continua & nunquam interrupta successionem Romanorum Pontificum, à quibus alij Episcopi per totum terrarum Orbem semper fuerunt creati, & destinati. Quod rursum neque Lutherana, neque Calviniana, aut ulli, Sectæ convenit, ut patet, cum ante Lutheri tempora nullum appareat vestigium talis successionis; imò omnes Episcopatus modò ab hæreticis occupati, antehac fuerint sanctæ Romanæ Ecclesiæ subjecti, & incorporati.

Eadem est
Apostolica,

22. CONCL. III. Methodus brevissima atque efficacissima, errantes animas, & hæreticâ pravitare seductas reducendi ad Fidem Catholicam, est clarè proponere atque explicare eisdem præmissas quatuor notas veræ Ecclesiæ Christi. Ita Controversiæ. Et ratio est: quia datur solum una Ecclesia Christi, non plures; ut constat ex Symbolo Apostolorum, in quo in singulari dicitur, *Credo Sanctam Ecclesiam Catholicam*. Simulque illa vera Ecclesia Christi est infallibilis in suis dogmatibus, neque potest errare in Fide, idque ob infallibilem Christi promissionem, ut dictum num. 7. ac proinde, quidquid ea proponit esse Fide Divinâ credendum, absque ullo erroris periculo credere oportet propter veracitatem Dei talia revelantis, nobisque per Ecclesiam suam proponentis. Cum igitur ex supra dictis quatuor Ecclesiæ notis pateat, Ecclesiam Romanam Catholicam esse veram Christi Ecclesiam, utpote cui soli competunt quatuor illæ notæ, non autem Sectæ Lutheri, Calvini, aut alij, jam ipsa in dogmatibus Fidei est infallibilis; & consequenter cum ea ritè creditur Purgatorium, numerus septenarius Sacramentorum, Missæ Sacrificium; & sic discurrendo de cæ-
teris Fidei Mysterijs.

Methodus
brevissima
reducendi
hæreticos
ad Fidem
Catholicam

Q U Æ S T I O III.

De Sacra Scriptura, seu Libris Canonicis.

Libri Cano-
nici seu S.
Scripturae,
qui?

CONCL. I. Numerus Librorum S. Scripturae, qui & Libri Canonici appellantur, ille est, quem ponit Sacrum atque Oecumenicum Concilium Trident. *Sess. 4.* ubi Libros Canonicos ex unanimi totius Ecclesiae consensu, & antiquissimorum Conciliorum vestigijs inhærendo, recenset, eosque veluti à Spiritu sancto dictatos recipit, ac veneratur, dum inter alia sic habet. *Sunt verò infra scripti, Testamenti veteris, quinque Libri Moysi, id est, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Josue, Judicum, Ruth, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Esdra primus & secundus, qui dicitur Nee- mias, Tobias, Judith, Hester, Job, Psalterium Davidicum, centum quinquaginta Psalmorum, Parabola, Ecclesiastes, Canticum Canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Hieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Propheta minores, id est, Osea, Joël, Amos, Abdias, Jonas, Micheas, Nahum, Abacuch, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias, duo Machabæorum, primus & secundus. Novi Testamenti, quatuor Evangelia, secundum Mattheum, Marcum, Lucam, & Joannem, Actus Apostolorum à Luca Evangelista conscripti: quatuordecim Epistolæ Pauli Apostoli, ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos. Petri Apostoli duæ, Joannis Apostoli tres, Jacobi Apostoli una, Judæ Apostoli una, & Apocalypsis Joannis Apostoli. Siquis autem Libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, & in veteri vulgata latina editione habentur, pro Sacris & Canonicis non susceperit, anathema sit. Haftenus verbatim Concilium Tridentinum.*

Numerus
eorum in
Ecclesia Ca-
tholica est
antiquissi-
mus.

24. Unde patet, Librum tertium & quartum Esdræ, simul- que librum tertium Machabæorum non esse ex Libris Canonicis, quamvis in Biblijs communiter apponantur, ne penitus pereant. Cæterum prædictus numerus Librorum Canonicorum Sacrae Scripturae non est novus, quin imò est antiquissimus in Ecclesia Catholica, & receptissimus. Sic quippe S. Augustinus Libros inter Canonicos reponit, atque enumerat. Similiter omnes illi Libri inter Canonicos recepti sunt in Concilio Carthagi-
nensi

tenfi (anno 397. celebrato) cap. 47. item in Concilio Romano primo sub Gelasio Papa anno 494. celebrato, atque in alijs subsequentibus Concilijs, & praesertim in Florentino in Decreto Unionis.

25. Nec obstat, quod olim de libro Tobiae, Judith, & quibusdam alijs fuerit controversia inter Catholicos Doctores, eoque quidam SS. Patres excluderint e numero librorum Canonico-
corum. Resp. enim, id contigisse ante definitionem Ecclesiae, quando re adhuc dubia, & necdum per Ecclesiam definita, utraque pars probabiliter amplecti & teneri poterat; prout fieri solet in alijs materijs necdum ab Ecclesia definitis, & adhuc inter Catholicos Doctores controversis. At post definitionem Ecclesiae nullus Sanctus Pater, aut alius verè Catholicus, ullum ex praefatis Libris Canonicis rejecit.

26. CONCL. II. Hunc vel illum librum esse Canonicum, & habere auctoritatem S. Scripturae à Deo dictatae, aliunde nobis non constat, quam ex Traditione Majorum, & definitione Ecclesiae. Ita omnes Catholicos. Siquidem Ecclesiam in rebus Fidei ob specialem assistentiam Spiritus sancti errare non posse, jam (a) dictum est; ergo quidquid ipsa Fidelibus credendum, & tanquam librum à Spiritu sancto dictatum esse proponit, pro tali indubiè recipiendum est. Accedit, quod plura Evangelia sub nomine diversorum Apostolorum, ut Thomae, Thaddaei, Andreae, Bartholomaei, Barnabae &c. fuerint conscripta, de quibus fit mentio c. Sancta Romana, distinct. 15. ergo necessaria fuit auctoritas Ecclesiae, quae insistendo continuè Traditioni ab Apostolis hausta, atque à Spiritu sancto peculiariter directae, hujusmodi noxias & apocryphas scripturas à veris discerneret, verumque Evangelium à Deo dictatum Fidelibus credendum proponeret. Et hinc rectissime S. Augustinus lib. contra Epistolam Manichaei, cap. 5. palàm protestatur, dicens: Ego verò non crederem Evangelio, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas. Et rursus ibidem ait: Evangelium Nazareorum non admittam, quia non admittitur ab Ecclesia.

27. Verissimum quidem est, potuisse Deum pluribus alijs modis veram Fidem, verbumque suum, seu S. Scripturam manifestare hominibus, puta per semetipsum immediate, vel per Angelos &c. Veruntamen sicut olim Saulum (id est, Paulum Apostolum) & Cornelium Centurionem, & Eunuchum Reginae

Solvitur
objectio.

Hunc vel
illum lib-
rum esse Ca-
nonicum,
unde con-
stat?
(a) Suprà
n. 7.

Declaratur
amplius
Conclusio.
Can.

Candacis, non per se, aut Angelos suos, in vera Fide erudire voluit, sed per homines, videlicet per Ananiam, Petrum Apostolum, & Philippum, ut legitur in Actibus Apostolorum *cap. 8. 9. & 10.* Ita etiam ordinarium medium agnoscendi veram Scripturam Sacram aliud esse noluit, quam auctoritatem Ecclesie Catholicae, utpote quae teste ipso met Spiritu sancto *1. Timoth. 3. est columna & firmamentum veritatis.* Hinc jam à primordiis suis, ortà circa observantiam Legalium dissensione, S. Mater Ecclesia, in Spiritu sancto ex Apostolis, aliisque Fidelibus legitime congregata, *Apost. cap. 15.* determinavit, Gentiles ad fidem Christi convertos non obligari Lege Mosaica.

Vulgata vetus Editio Scripturae est authentica,

28. CONCL. III. Sacra Scriptura, in vulgata veteri Editione contenta, verè est authentica. Ita novissimè declaravit, & propter antiquissimum Ecclesie usum observari statuit Concilium Trident. *Sess. 4. in Decreto de Editione Librorum,* his verbis. *Insuper eadem Sacrosancta Synodus statuit, & declarat, ut haec ipsa vetus & vulgata Editio, qua longo tot saeculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, predicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur, & ut nemo illam rejicere quovis prae-textu audeat, vel praesumat. Hæc Concilium.*

An in hac quolibet minima vocula sit de Fide?

29. Num autem quælibet minima vocula, & particula Editionis vulgatae, sit de fide, variant Doctores. Affirmant Franciscus Turrianus *2. 2. disp. 22. dub. 4.* & quidam alii. Tum quia idem Concilium Trident. *cit. Sess. 4.* ait: *Siquis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, & in veteri vulgata Editione habentur, pro sacris & Canonicis non susceperit, anathema sit:* atqui etiam omnes voculae sunt partes. Tum quia alioquin tota Editio vulgata nutabit, si in ea quidpiam non canonicum, & quod non est de Fide, contineri dicatur: nam, ut inquit D. Augustinus, *Epist. 9. ad Hieronymum, Sacra Scriptura, quo ad fidem posteris edita est, admissa auctoritate mendacij, tota dubia nutat, & fluctuat.*

Vetior opinio.

30. Oppositam nihilominus sententiam plures alii Theologi & Controversistae tenent, ut Bellarminus *lib. 2. de Verbo DEI, cap. 11.* Bernardinus Vetsveis *in Speculo verae Ecclesiae, lib. 2. cap. 6. art. 4. n. 3.* Tannerus *tom. 3. disp. 1. de Fide, quest. 5. n. 79.* Burghaber *Controvers. 4. num. 16.* citans alios. Aserunt enim, quamvis Editio vulgata pro authentica ab omnibus habenda sit, utpote quoad fieri potuit, pura & emendata, nihilque continens,

nens, quod sit contra Fidem Catholicam, & bonos mores; nihilominus eam necdum ita ab omnibus mendis purgatam esse, quin adhuc emendari possit, aut aliquibus in locis, ubi jam olim ejusdem lectiones variabant, locus esse valeat disceptationi, & aliqua alia lectio ei, quæ in vulgata Editione posita est, subinde præferri. Ratio esse potest: quia hoc ipsum videtur insinuare Præfatio Bibliis vulgatæ Editionis præfixa, dum ait: *Quam quidem (Editionem vulgatam) sicut omnibus numeris absolutam, pro humana imbecillitate affirmare difficile est, ita ceteris omnibus, quæ ad hunc usque diem prodierunt, emendatiorem puriorémque esse, minime dubitandum.* Et infra: *In hac tamen pervulgata lectione, sicut nonnulla consilio mutata, ita etiam alia quæ mutanda videbantur, consilio immutata relicta sunt.*

31. Nec obstat Concilium Trid. loc. cit. Quia loquitur de partibus, utputa Capitulis, atque integris Libris, quorum nonnulli Hæretici, contra quos præcipue agit Concilium, rejecerunt; non autem de voculis, seu particulis. Idque ex eo amplius patet, quod primum post dictum Decretum Concilii Trid. Editio vulgata per Theologos à Sede Apostolica ad hoc destinatos fuerit revisa, & in nonnullis emendata. Dictum autem D. Augustini procedit admissio semel in quapiam Scriptura mendacio, quale nefas est admittere in Editione vulgata Bibliorum.

32. CONCL. IV. Lectio Sacræ Scripturæ in lingua vulgari sine Episcopi, aut Inquisitoris licentia, justè fuit interdicta. Et hæc quidem prohibitio habetur in *Indice Librorum Prohibitorum Regula 4.* Ratio hujus prohibitionis ibidem affertur: quia experimento manifestum est, si Sacra Biblia vulgari linguâ passim sine discrimine permittantur, plus inde ob hominum temeritatem detrimenti, quam utilitatis oriri. Siquidem S. Scriptura, ob altitudinem Mysteriorum supernaturalium, de quibus tractat, ac plurimas locutiones Propheticas, & allegoricas &c. non tam intellectu facilis & clara est, ut à quovis, etiam cæteroquin indocto homine, vel muliercula, statim possit rectè intelligi, prout præsumptuosè jactitant Hæretici moderni. Sed de hoc plura *Quæst. seq.*

33. Notat tamen Layman *lib. 2. tract. 1. cap. 15. num. 8.* quod hæc prohibitio non legendi Sacra Biblia vulgari idiomate, in hisce Regionibus nostris recepta non sit. Nam, ut inquit Nicolaus Serarius, *non puniuntur, sed laudantur, qui in Germania nostra nullâ difertè petitiâ facultate, Biblia vulgata Eckij, vel Dietenbergij legunt.*

Versio autem Germanica Lutheri, & aliorum hæreticorum, prorsus interdicta est, utpote pestifera, ob multas admixtas depravationes, & falsas interpretationes.

QUÆSTIO IV.

De multiplici Sensu, Obscuritate, atque Interpretatione Sacræ Scripturæ.

Sensus S. Scripturæ duplex, literalis & mysticus.

34. **C**ONCL. I. Generatim, ac primâ sui divisione, Sensus sacrae Scripturæ alius est literalis, alius spiritualis seu mysticus: Ita communis: Et quidem *Sensus literalis* est, quem verba ipsa immediatè significant: prout v. g. hoc nomen *Jerusalem* significat civitatem Palestinæ, ac plurimæ historiæ in S. Scriptura contentæ literaliter significant res olim gestas.

Sensus literalis alius proprius, alius improprius.

35. Porrò Sensus iste literalis S. Scripturæ subdivitur in proprium, & in improprium seu figuratum. *Proprius* est, quem verba in propria sua significatione usurpata immediatè significant: prout fit, dum dicitur David esse Rex, Jerusalem capta, &c. *Sensus improprius, seu figuratus* est, quem verba impropriè seu figuratè accepta significant: puta, quem habent per quandam Metaphoram, Metonomiam, Catechresin, aut aliam figuram Rhetoricam: quales locutiones figuratæ in S. Scriptura sunt satis frequentes, ac præfertim in Prophetis, imò & alibi. Sic Christus Dominus noster dicitur Leo, Petra, Lapis angularis, Agnus, Viris, &c. per similitudinem quandam, ac metaphoram, non per proprietatem. Sic etiam Deus, qui tamen est purissimus Spiritus, dicitur habere manus, quatenus est Omnipotens; videre oculis, quatenus est Omniscius; habere pedes, quia est ubique; irasci, poenitere, ac hujusmodi, ob diversos effectus suos.

Sensus mysticus, quis?

36. *Sensus mysticus, seu spiritualis* S. Scripturæ est ille, qui non significatur per verba immediatè, sed mediatè solum, quatenus significatur per res illas, quas verba immediatè significant. Sic historia Agni Paschalis, *Exodi cap. 12.* relata, literaliter significat ritum Agni Paschalis à Judæis olim immolandi, spiritualiter verò seu mysticè significat Christum pro salute totius Mundi in ara Crucis postmodum immolatum: idem videre est in alijs innumeris.

37. Cæterum Sensus spiritualis, seu mysticus S. Scripturæ, ^{est multus} ^{plex, ut} rursus dividitur in Allegoricum, Analogicum, & Tropologicum seu Moralem, juxta numerum videlicet trium Virtutum Theologicarum, quibus hi tres Sensus mystici S. Scripturæ correspondent. Siquidem *Sensus Allegoricus* correspondet Fidei; & *Sensus Analogicus*, tunc habetur, quando verba S. Scripturæ præter sensum litteralem, quem habent, significant aliquid pertinens ad Fidem. *Sensus Anagogicus* correspondet Spei; habeturque, quando verba præter sensum litteralem, quem continent, significant aliquid pertinens ad vitam æternam, quam speramus. *Sensus Tropologicus seu Moralis* correspondet Charitati; & habetur, quando præter sensum litteralem verborum significatur aliquid pertinens ad instructionem morum, seu opera Charitatis exercenda. ^{Tropologicus seu Moral.}

38. Et conformiter dictis communiter à Doctoribus dicitur esse quatuor Sensus S. Scripturæ, videlicet Litteralis, Allegoricus, Anagogicus, & Tropologicus seu Moralis, de quibus exstant sequentes duo versiculi. ^{Universum quatuor sensus S. Scripturæ;}

Littera gesta docet: quid credas, Allegoria.

Moralis, quid agas: quò tendas, Anagogia.

Et hi quatuor Sensus commodè ostenduntur in nomine *Jerusalem*: nam hæc vox Litteraliter significat urbem Palestinæ, Allegoricè Ecclesiam Militantem, Anagogicè Ecclesiam Triumphantem, & Tropologicè seu Moraliter quamcunque Animam fidelem. Idem sensus vel omnes, vel saltem aliqui, reperiuntur in Cæremoniis veteris Legis, Vasibus Sanctuarij, & alijs hujusmodi, quæ proinde variè exponuntur à Sanctis Patribus, & Doctoribus Ecclesiasticis.

39. Notatum quoque est à Viris doctis, juxta hos quatuor Sensus S. Scripturæ quatuor dari præcipuos Doctores Ecclesiæ, videlicet S. Hieronymum, S. Ambrosium, S. Augustinum, S. Gregorium Papam; & singulos in singulis S. Scripturæ sensibus principaliter excelluisse, Hieronymum in Litterali, Ambrosium in Allegorico, Augustinum in Anagogico, & Gregorium in Morali. ^{Etia sine 2} ^{lis excell-} ^{bant singuli} ^{Ecclesiæ} ^{Doctores.}

40. Tacetur hic Sensus Accommodaticius S. Scripturæ, quo videlicet dicta de uno, postmodum accommodantur alteri, ac de eo dicuntur: siquidem iste propriè non est verus aliquis S. Scripturæ sensus, sed potius traductio verborum S. Scripturæ à suo sensu ad alium, ab Authore Deo non intentum. ^{Quid sensus} ^{Accommo-} ^{daticius S.} ^{Scripturæ?} Nihilominus

nus hic modus applicandi, seu accommodandi S. Scripturam, si cætera concurrant, malus non est, imò practicatur ab Ecclesia Catholica passim in Breviario, & Missali Romano, dum dicta de Abraham, Noë, & aliis Sanctis veteris Testamenti, accommodantur ad diversos Sanctos novi Testamenti. Idem Sensus Accommodatitius à SS. Patribus frequenter adhibetur in suis Libris ac Homilijs, idémque in Concionibus frequens est ac utilissimus; nam verba S. Scripturæ miram quandam gravitatem & energiam præferunt, ita ut ad persuadendum sint accommodatissima. Cavendum tamen, ne quavis occasione verba S. Scripturæ accommodentur, seu applicentur ad profana, scurrilia fabulosa, & hujusmodi: id enim nefas est, atque etiam in Concilio Trid. *sess. 4.* graviter prohibitum.

S. Scriptura
sæpius est
obscura.

41. CONCL. II. Sacra Scriptura sæpius est obscura, neque est tam perspicua, aperta, & intellectu facilis cuivis, etiam indocto homini vel mulieribus, quin indigeat verâ & genuinâ interpretatione. Ita omnes Catholici Doctores contra Hæreticos. Ratio est: quia S. Scriptura tractat de summis & altissimis Fidei Mysterijs, rebúsque supernaturalibus, nempe de SS. Trinitate, Incarnatione Filii Dei, Sacramentis, Prædestinatione, & alijs hujusmodi capram humanum, nisi Fides adjuvet, longè superantibus. Insuper sacra Scriptura continet plurimas locutiones allegoricas, & figuratas; imò non pauca, quæ primâ fronte videntur contraria; verba etiam ambigua, ac phrasés Hebraicas. Atqui talia non illicò possunt patère hominibus idiotis & indoctis, multò minùs quibusvis mulierculis. Alioquin certè SS. Patres, atque Ecclesiæ Doctores, frustra tantum temporis consumpsissent in studio, & intelligentia S. Scripturæ.

Ipsamet S.
Scriptura
hoc testatur.

42. Confirmatur. Ipsamet S. Scriptura testatur, quædam in ea reperiri obscura, & intellectu difficilia, quæ proinde indigent verâ interpretatione. Hinc quippe Christus, incipiens à Moyse, & omnibus Prophetis, interpretabatur duobus Discipulis, euntibus in Emmaus, Scripturas, quæ de ipso erant, *Luc. 24.* Similiter Christus Dominus post suam gloriosam Resurrectionem *aperuit illis* (id est, Discipulis suis) *sensum, ut intelligerent Scripturas, Luc. cap. 24.* Atqui hoc non fuisset necesse, imò frustra, post tot prædicationes integro triennio ex ore Christi jam auditas, si S. Scriptura esset ex se prorsus clara, & cuilibet aperta, ut præsumptuosè jactitant Hæretici. Accedit, quòd ipsemet Spiritus sanctus per os D. Petri expressè testificetur, in S. Scriptura,
&

& præsertim in Epistolis D. Pauli, esse quædam intellectu difficilia, sic enim habetur 2. Petri, cap. 3. *In quibus (nempe Epistolis D. Pauli) sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem.* Hæcibi.

43. CONCL. III. Interpretatio canonica & infallibilis S. Scripturæ, verique sensûs illius, ad Ecclesiam pertinet. Ita omnes Catholici; habeturque expressè in Concilio Trid. Sess. 4. hisce verbis: *Quem (sensum S. Scripturæ) tenuit, & tenet sancta Mater Ecclesia, cujus est judicare, de vero sensu & interpretatione Scripturarum Sanctarum.* Unde dicitur Matth. 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Interpretatio canonica S. Scripturæ pertinet ad Ecclesiam.

44. CONCL. IV. Interpretari S. Scripturam etiam doctrinaliter, non cuilibet convenit, sed Viris duntaxat doctis & idoneis, ac præsertim ijs, quibus id ex officio incumbit, utputà Ecclesiæ Doctores, Episcopis, & hujusmodi. Ita communis. Ratio est: quia alioquin adesset manifestum periculum errandi in interpretatione S. Scripturæ, si hanc indocti passim & præsumptuosè attentarent. Accedit, quòd Deus in Ecclesia sua voluerit observari hierarchiam, & subordinationem subditorum erga Superiores, atque esse ordinem inter Doctores & discipulos, inter Pastores & oves, ut alij doceant, alij discant, alij Scripturam interpretentur, alij alia officia exercent. Unde *Ephes. 4.* dicitur: *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum.* Et *1. Corinth. 12.* *Nunquid omnes interpretantur? Quasi diceret, non; sed illi solùm, quibus id ex officio incumbit, qui que à Deo ad hoc electi sunt.* Doctrinaliter eam interpretari, quibus conveniat?

QUÆSTIO V.

De Traditionibus.

45. **T**raditionis nomine intelligitur in proposito doctrina quædam ad Religionem spectans, quæ tamen expressè in S. Scriptura non habetur, neque ex illa clarè deducitur; sive dein hujusmodi doctrina in libris SS. Patrum scripta reperiat, sive non. Traditio, quid?

46. Dividitur autem Traditio in Divinam, Apostolicam, & Ecclesiasticam. Traditio Divina (quæ & *Verbum Dei non scriptum* nempe Traditio) Est triplex, nempe Traditio.

D d

appel-

ditio Divi-
na.
appellatur) ea est, quam Apostoli immediatè à Spiritu sancto dictatam, vel ex ore Christi acceperunt, quæque ab Apostolis promulgata, & continuâ successione in Ecclesia Catholica conservata, & quasi de manu in manum ad nostra usque tempora tradita fuit: qualis traditio potissimum habetur circa materiam & formam Sacramentorum, & alia hujusmodi in Ecclesia Catholica perpetuò custodita, quæ tamen in S. Scriptura expressè non habentur. *Traditio Apostolica* solet nonnunquam confundi cum Divina, eò quòd hæc ab Apostolis promulgata fuerit: propriè autem *Traditio Apostolica* vocatur ea, quæ ab Apostolis instituta est cum assistentia Spiritus sancti, nec tamen in S. Scriptura reperitur expressa; ut est jejunium Ecclesiasticum, certis temporibus ab Apostolis institutum. *Traditio* tandem *Ecclesiastica* dicitur, consuetudo quædam antiqua ab Episcopis, vel populo fidei in Ecclesiam introducta. In præsentī sermo est præcipuè de Traditionibus Divinis, seu Verbo Dei non scripto.

Traditiones
Divinæ sunt
& admittendæ.
47. CONCL. I. Præter S. Scripturam sunt admittendæ, & observandæ quædam Traditiones, seu Verbum Dei non scriptum. Ita omnes Catholici; estque novissimè definitum in Concilio Trid. *Sess. 4. in Decreto de Canonicis Scripturis.* Idem communiter probatur ex S. Scriptura, 2. *Thessal. 2.* ubi Apostolus præcipit, dicens: *Itaque fratres state, & tenete Traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* In quem locum S. Chrysostomus ita scribit: *Hinc patet, quòd non omnia per epistolam tradiderit, sed multa etiam sine litteris: eadem verò fide digna sunt tam illa, quam ista.* Eodem modo passim loquuntur alij Sancti Patres.

Ipsæ sunt
ejusdem in-
fallibilitatis
ac Verbum
Dei
scriptum,
48. CONCL. II. Traditiones Divinæ sunt ejusdem infallibilitatis & autoritatis, cujus est ipsum Verbum Dei scriptum. Ita rursus omnes Catholici. Unde Tridentinum Concilium *Sess. 4.* sic ait: *Sacrosancta Synodus Traditiones tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenens à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas, & continuâ successione in Ecclesia Catholica conservatas, pari pietatis affectu, ac reverentiâ suscipit, & veneratur.* Accedit ratio: quia Verbum Dei, sive scriptum, sive non scriptum, eandem vim atque infallibilitatem habet; cum non solum in scriptis, sed & in verbis suis, Deus semper sit infallibilis.

Regula di-
gnoscendi
49. CONCL. III. Regula dignoscendi Traditiones Divinas ab Apostolicis, vel Ecclesiasticis, ex eo habetur, si Ecclesia ipsa judi-

judicet, hanc vel illam Traditionem esse Divinam: quod quidem patere potest vel ex definitione Ecclesie facta in Concilio Generali, aut per Summum Pontificem loquentem (ut ajunt) ex Cathedra; vel si unanimis consensus SS. Patrum, & Doctorum id reitetur.

Traditiones Divinas.

QUESTIO VI.

Quanam sit totius Fidei Resolutio?

30. **A**dvertendum, quod *Resolvere Fidem* aliud non sit, quam ordine retrogrado ea, quibus ad actum Fidei pervenimus, relegendo investigare principium seu motivum primum, cui totius Fidei certitudo innititur. Quando enim interroganti redditur ultima ratio nos movens ad actum Fidei, & ad quem nulla alia nos movit, tunc Fides nostra ultimo resolvi dicitur; ac proinde ibidem standum est, ne detur processus in infinitum. Hoc prenotato sic

Resolvere Fidem, quid?

51. CONCL. I. Loquendo de Resolutione Fidei in objectum suum formale, sic Fides Divina a priori & ultimata resolvitur in primam veritatem, seu veracitatem Dei nobis revelantis. Ita Doctor noster in 3. dist. 33. estque communis Theologorum. Ratio est; quia objectum formale, & motivum Fidei supernaturalis, est prima & infallibilis veracitas Dei, seu veritas ipsius in revelando, ut dictum superius (b) & consequenter in eam Fides Divina a priori ac ultimata resolvitur. Unde si queras, cur credam Mysterium SS. Trinitatis? Resp. Quia Deus hoc revelavit. Si rursus queras, cur credam Deo revelanti? Resp. Quia Deus est prima Veritas, quae nec fallere potest, nec falli. Et hic datur status in assignanda ratione Fidei supernaturalis, & a priori.

Resolutio Fidei a priori, sit in primam veritatem Dei nobis revelantis. (b) Dist. 2. quest. 1. n. 8.

52. Si dicas. Deus est prima veritas in revelando ratione Deitatis; ergo Fides ultimata resolvitur in Deitatem, utpote ratione cujus competit Deo infallibilis veracitas. Resp. negando consequentiam: etsi enim veracitas resolvatur in Deitatem tanquam in rationem essendi, non tamen resolvitur in eam tanquam in rationem formalem credendi: haec enim potius sistit in ipsa veracitate, quia Fides non attendit, unde ista veracitas Deo competit. Hinc in 2. de Fide, quest. 3. num. 11. Vel dic cum alijs, distinguendo consequens: ergo Fides ultimata resolvitur in Deitatem materialiter, sive in sensu reali, conceditur;

An resolvatur ultimata in Deitatem?

formaliter, seu tanquam in rationem formalem credendi, negatur consequentia.

Instantia de
circulo Pro-
ponitur,

53. Neque dicas, prius datam responsionem non sufficere, cum ulterius quæri possit, cur credam, hoc Mysterium SS. Trinitatis Deum revelasse? Neque respondere juvat (inquies) quia in sancto Evangelio sic scriptum habetur: nam urgetur, quærendo, cur potius credam Evangelio S. Matthæi &c. quam Evangelio Nicodemi, vel Nazaræorum, vel hujusmodi? Quod si cum S. Augustino *lib. contra Epistolam Manichæi, cap. 5.* dicam, Evangelio S. Matthæi credo, quia me Catholicæ Ecclesiæ illud amplectentis, atque à Deo revelatum esse attestantis, & veluti Fidei Divinæ credendum proponentis, commovet autoritas; non sic Evangelio Nicodemi, vel Nazaræorum, aut alijs ejusmodi scripturis, cum non sic ab Ecclesia admittantur. Rursum urgebis, quærendo, cur credam Ecclesiæ? Et si hujus infallibilem autoritatem ex S. Evangelio probare quis conetur, replicabis, hic committi circulum vitiosum, probando S. Scripturam per autoritatem Ecclesiæ, & hujus autoritatem vicissim probando per S. Scripturam.

Et solvitur.

54. Ad hanc instantiam, quæ in quacunque sententia urget, Respondetur negando assumptum, vel potius suppositum totius discursus: nam dum quæritur, cur credam, Deum hoc revelasse, non amplius petitur ratio à priori, seu causa formalis & motiva credendi Mysterium à Deo revelatum; sed petitur ratio à posteriori, seu quoad nos ipsius revelationis factæ. Porrò hæc duo, ut patet ex terminis, sunt valde diversa: & primum quidem spectat ad Motivum formale Fidei, posterius verò ad Motiva credibilitatis Fidei. Quod ut melius intelligatur, sit

Motiva credibilitatis
Fidei, quæ?

55. CONCL. II. *Motiva credibilitatis Fidei* dicuntur ea, propter quæ moraliter fit evidens, quòd Mysteria nostræ Fidei sint à Deo revelata, & consequenter propter infallibilem ejus veracitatem credibilia: juxta quod *Psal. 92.* dicitur: *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis.* Porrò hujusmodi Motiva Doctor noster *Subtilis quæst. 2. Prologi, §. Contra omnes istos,* & seqq. ad octo capita aptè reducit; quæ sunt, Prænunciatio Prophetica, Scripturarum concordia, Autoritas scribentium, Diligentia recipientium, Rationabilitas contentorum, Irrationabilitas singulorum errorum, Ecclesiæ stabilitas, & Miraculorum claritas. Et propter hujusmodi Motiva credibilitatis, Mysteria Fidei fiunt evi-

evidenter credibilia, hoc est evidenter digna, quod credantur esse à Deo revelata, prout tradit Ecclesia Catholica.

56. Nec dicas. Omnia ista Motiva sunt humana, nobisque innotescunt merâ fide humanâ, utputâ per libros, narrationem Seniorum, prædicationem Parochorum, vel dictamen rationis naturalis: atqui Fides Divina resolvitur in talia Motiva; ergo sequitur, eam resolvi in mera Motiva humana, quod est absurdum. Resp. enim, quidquid sit de majori, negando minorem: quia ipsa Fides Divina non resolvitur in talia Motiva, tanquam rationem formalem & ultimam credendi, sed judicium duntaxat credibilitatis objecti Fidei. Nam quia Deus regulariter non loquitur immediatè nobis singulis, hinc assensus fidei supernaturalis ordinariè non fit, nisi præviâ fide humanâ, qua quis prius credit suo Prædicatori, vel Ecclesiæ (quam per suprâ dictas Notas, veram esse Ecclesiam Christi agnovit) proponenti Mysteria Fidei, atque testificantis, ea esse à Deo revelata, juxta illud Rom. 10. *Fidei ex auditu.* Hoc autem semel supposito, intellectus fidelis ac persuasus, talia esse à Deo revelata, totum se convertit in ipsius Dei veracitatem, ac propter istam unicè per actum Fidei supernaturalis assentitur Mysterijs veræ Fidei.

Fides non resolvitur in motiva humana.

57. Hoc ipsum amplius declaratur ex eo: quia actus Fidei supernaturalis non est merus actus intellectus, sed ad eum etiam prærequiritur actus voluntatis, imperantis assensum Fidei propter infallibilem veracitatem Dei revelantis. Siquidem actus Fidei Theologicæ sunt liberi (alioquin enim meritorij non essent) ac proinde non præcisè consistunt in actibus intellectus, quæ est potentia naturalis; sed insuper ad eos requiritur pia affectio supernaturalis voluntatis, qua isthæc, propositis sibi Mysterijs divinitus revelatis, ipsisque Motivis credibilitatis Fidei, liberè cooperando Divinæ gratiæ excitanti, & adjuvanti, propter infallibilem veracitatem Dei revelantis firmissimè assentitur ejusmodi Mysterijs, credendo vera esse, quæ Deus nobis revelare dignatus est. Quod ipsum apertius docet Concilium Tridentinum Sess. 6. cap. 6 ibi: *Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati gratiâ Divinâ, & adjuti fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt.* Et hinc fit, quod auditâ eadem veræ Fidei prædicatione quidam credant. alij non: quia nimirum illi gratiæ Divinæ excitanti, & adjuvanti liberè cooperantes, suo intellectui imperant, simulque eliciunt actum Fidei supernaturalis, non verò cæteri.

Actus Fidei non est merus actus intellectus;

Sed ad ipsum requiritur pia affectio voluntatis.

Propositio
damnata
referatur, ac
reiciatur.

58. Huc facit novissimum Decretum Innocentii XI. inter alias Propositiones sequentem, ordine 19. damnantis: *Voluntas non potest efficere; ut assensus Fidei in seipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.* Et merito hæc Propositio damnatur: siquidem intellectus ex vi objecti propositi non necessitatur ad assensum, nisi ubi adest evidentia veri: atqui in objectis Fidei non adest evidentia veri (nam *Fides, est sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium*, Hebr. 11.) ergo ex vi solius objecti, intellectus nunquam necessitatur ad assensum Fidei; & consequenter ad hunc determinari debet per imperium voluntatis: quale imperium potest esse firmitus, quam sint pondera rationum, propter infallibilem Dei revelantis veracitatem.

Alia duæ
propositio-
nes damna-
tæ quæ ad
propositum.

59. Quantum ad præsentem de Fide materiam, sunt insuper cavendæ aliæ duæ Propositiones, itidem ab Innocentio XI. damnatæ. Earum prior, ordine 20. sic sonat: *Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat supernaturalem.* Altera verò, ordine 21. ita docuit: *Assensus Fidei supernaturalis, & utilis ad salutem, stat cum notitia solùm probabili revelationis; imò cum formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.* Ambæ Propositiones, sicut jacant, damnatæ sunt, ac proin vitandæ.

DISTINCTIO IV.

De vitijs Fidei oppositis,

QUÆSTIO I.

Quotuplex, & quàm grave peccatum sit
Infidelitas?

Infidelitas
aliam positi-
vam, aliam ne-
gativam.

1. **I**nfidelitas hic sumitur, prout est opposita Fidei Theologicæ. Et hæc generatim est duplex: una positiva, qua aliquid creditur contrarium Fidei; qualis est in Hæreticis, Judæis, ac Ethnicis adultis. Altera negativa, quæ est absentia, vel carentia Fidei; qualis habetur ab ignorantibus Mytheria veræ Fidei,

2. Ultra-